

ÉRTÉKVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓ

Műhelyépület

Tiszaföldvár, Rákóczi út 7.

Rác Miklós PhD
építésmérnök-régész
szakértő műemléki érték dokumentálása
és műemléki épületkutatás szakterületen
ny. sz.: 21-0007

2023. október

Tartalom

1. Azonosító adatok.....	3
2. Értékleltár.....	3
2.1. Általános összefoglaló ismertetés	3
2.2. Épület/építmény(együttes), /építményrészlet alapadatai	4
2.3. Homlokzatok, előépítmények, tető értékleltára	5
2.4. Helyiségek értékleltára.....	8
3. Mellékletek.....	12
3.1. Fotódokumentáció	12
3.2. Arányos alaprajzi vázlatok, nézetrajzok	39
3.2.1. Alaprajz, metszet, 1:100.....	39
3.2.2. Homlokzatrajzok, 1:100.....	39
3.3. Térképkivágat, helyszínrajz	39

1. Azonosító adatok

Azonosító adatok	
1. Helyszín megnevezése	műhelyépület
2. Település, településrész	Tiszaföldvár
3. Cím	Rákóczi út 7.
4. Helyrajzi szám(ok)	595
5. Adatfelvevő neve, elérhetősége; aláírás	Rácz Miklós
6. Adatfelvétel dátuma	2023. szeptember

2. Értékleltár

A homlokzatok, előépítmények, tető és tetőfelépítmények, homlokzatképzések, helyiségek történeti értéket képviselő anyagai, szerkezetei, díszítményei, beépített történeti berendezései, felszerelései, fragmentumai

2.1. Általános összefoglaló ismertetés

A műhelyépület Tiszaföldvár és a Tiszazug ipartörténetének és építészetének különleges értéke, amely az 1930-as és 40-es évekbeli állapotában igen épen őrződött meg, értékes tárgyannyal együtt. Az elhagyott és épen megőrződött épület sorsa egyben a 20. század (1950-es évek) helyi és országos történetéről is tanúskodik.

Az épület történetére vonatkozóan Nagy Imréné szül. Szutor Mária által (szül. 1934) elmondott szóbeli információkra, visszaemlékezésekre tudtam hagyatkozni (2019-es és 2022-es beszélgetések), ezeket az adatokat foglalom össze.

A Rákóczi út és mai Bajcsy-Zs. út sarkán álló telken az 1930-as évek első felében építették fel lakatos- és műszerészüzletüket és műhelyüket a Szutor testvérek, Ferenc és Sándor. A mesterséget apjuktól örökölték, aki Mezőtúron uradalmi gépész volt. A lakóház az idősebb testvér, Ferenc családjának adott otthont.

Az udvaron álló műhely 1935-ben épült, a lakóház-üzletet követően.

A műhelyben mezőgazdasági gépeket, gépkocsikat, kerékpárokat szereltek. Emellett többek között zománcozott tűzhelyek (sparheltek) is készültek itt egy időben. A mezőgazdasághoz és közművesítéshez szükséges különféle gépészeti szerelések, lakatosmunkák is folytak a műhelyben, így egy időben, a kúthálózat kiépítésekor az artézi kutak perforált csöveinek készítése.

A műhelyben a hegesztés saját készítésű gázzal történt, a gázt a műhelyépület hátsó végénél egy mára lebontott kisebb építményben termelték, innen vezettek a műhely több pontjára a ma is meglevő gázvezetékek.

A műhelyhez kis szolgálati lakás tartozott a lakóház felőli végén.

Szutor Sándor idővel Ószőlőbe költözött a családjával.

A 2. világháború után a műhely és üzlet eleinte tovább működhett. Szutor Ferenc leánya, Mária 1952-ben a gimnázium első évfolyamában végzett, és tudományegyetemen kívánt továbbtanulni.

Ekkor Szutor Ferencet választás elé állították, hogy lánya csak akkor tanulhat tovább, ha megszünteti vállalkozását, és a termelőszövetkezetbe lép. Ő így is tett, a műhely ekkor zárt be. A fiatalabb testvér rövid időre még folytatta a munkát, de hamarosan végleg megszűnt az üzlet és műhely működése. Azóta az épület nagyrészt használatlan, a konyhát és kamrát nyári konyhaként, a műhelyt tüzelőraktárként használták időszakosan.

Gyevnár László (Tiszaföldvár) szóbeli elmondása szerint Székely Sándortól, aki a műhelyben az 1940-es években inasként szolgált, úgy értesült, hogy a műhelyben alkatrészekből kerékpárházakat, teljes kerékpárokat is készítettek forrasztással.

Busi Ferenc (Tiszaföldvár) elmondása szerint a termelőszövetkezetben az 1960-as években használatban volt olyan régi esztergaped, mely a Szutor-féle lakatosműhelyből származott, és Szutor Ferenc ebben az időben a termelőszövetkezet dolgozója volt.

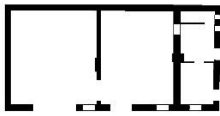
A műhely eredeti korcolt bádoglemez tetőfedését 2022. év elején egy szélvihar feltépte, és leszakította a tető kétharmad részén. Ezt követően ideiglenes tetőfedés készült.

2.2. Épület/építmény(együttes), /építményrészlet alapadatai

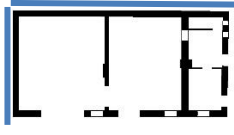
Megnevezése	műhelyépület
Alkalmazott anyaghasználat	vályogtégla, mészvakolat, fa, acél
Tömegformálás	téglalap alaprajzú, alacsony hajlású félnyeregtetővel fedett épület
Homlokzati kialakítás	sík, tagolatlan homlokzat, keretelés nélküli nyílások
Építményfajta	ipari épület
Építménytípus	lakatosműhely
Jellemző stílus	modern, art deco jellegű díszítéssel
Eszmei értékek	ipartörténeti, településtörténeti
Jelentőség	regionális
Jellemző datálás	1935
További védelem	–

2.3. Homlokzatok, előépítmények, tető értékleltára

D-i homlokzat				
Leírás				
sík felületű homlokzat, a műhelykapu körül kereteléssel, a többi nyílás kereteletlen, alul szürke, kiugró lábazat				
Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	garázsajtó: kétszárnyú, felül üvegezett vas tolóajtó, a rácsos tagolású üvegezésen középen csillagszerű motívum	1	1935	4.
	műhelyajtó: kétszárnyú, felül üvegezett és felülvilágító vas ajtó, a rácsos tagolású üvegezésen középen csillagszerű motívum	1	1935	11.
	vas ablakok: középen csillagszerű motívummal ellátott, nagy méretű rácsos szerkezetű ablakok	2	1935	3-4.
	fa szobaablak: kapcsolt gerébtokos ablak, alul és felül szárnyanként 2-2 kisebb táblarésszel		1935	13.
	vakolat: mészvakolat, újabb világossárga festéssel korábbi, sötétebb sárga, sima felületű festés nyomai		1935, megújítva, új festés 1990 k.	1-4.
	gázvezeték és gázcsap: a garázsajtó jobb oldalán		1935	

K-i homlokzat				
Leírás				
sík felületű homlokzat, alul szürke, kiugró lábazat				
Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	fa ajtó: kétrétegű ajtók, a külső réteg tömör, táblabetétes, a belső réteg felül üvegezett, táblabetétes	2	1935	14-15.
2.	vas ablak: motívuma a többi ablak középső részének felel meg		1935	16.

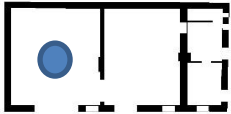
3.	vas ablak: kis méretű vas ablak a kamra helyiségen		1935	16.
	vakolat: mészvakolat, újabb, világossárga festéssel		1935, megújítva, új festés 1990 k.	14- 16.

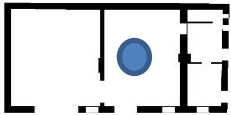
É-i és Ny-i homlokzat				
Leírás				
sík felületű homlokzat, alul szürke, kiugró lábázat, felül téglaterdfal lezárás				
Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	vakolat: mészvakolat, újabb, világossárga festéssel		1935, megújítva, új festés 1990 k.	10, 17.
<i>a vakolaton nagyobb hiányok; az északi falon fent kb. 2 m²-es hiányzó felület, a falazat is pusztulásnak indult, erodálódott</i>				
2-3.	térdfalak: 2 téglasor magasságú, 1 téglavastagságú tetőszegélyező térdfalak	2	1935	10.
<i>hiányos, nagyrészt tönkrement, a bádogfedés levált - javítandó</i>				

Tető				
Leírás				
alacsony hajlású, kontyolt félnyeregűtető, két felülvilágítóval és egykor két kéménnyel tagolva beázások miatt a két felülvilágító környékén régebbi károsodások tapasztalhatók a tetőn 2022 év elején a korcolt bádoglemez fedést szélvihar feltépte a tető kétharmadrészen, a nyugati kémény ledőlt, a nyugati felülvilágító ablak kiszakadt, üvegezése összetört				
Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	ereszgerendázat: szélesen kinyúló, profilált végű, karcsú szarufavégek	29	1935	5.
2.	tetőfedés: korcolt horganyzott bádoglemezfedés, alacsony térdfalak között		1935	6-8.

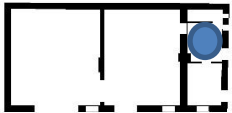
<i>a tetőfedést 2022 elején szélvihar feltépte, és felhajtotta a tető 9 m-es nyugati szakaszán. Itt ideiglenes fólia fedés készült</i>				
3.	felülvilágítók: 9 osztatú vaskeretes felülvilágító ablakok, két-két nyíló egységgel	2	1935	6-8.
<i>a nyugati felülvilágítót a vihar kiszakította a helyéről, jelenleg félre van téve a tetőn, felújításra szorul</i>				
4.	kémény: téglakémény, kéményfej, beton fedlap		1935	9.
<i>felújítandó</i>				

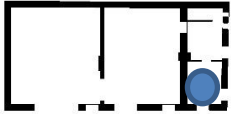
2.4. Helyiségek értékleltára

01		alapterület: 50 m ²	méretek: 6,83 x 7,45 m	
garázs		belmagasság: 3,8-4,8m		
Aktuális funkció				
tároló				
Leírás				
nagy méretű, felülvilágított tér, mennyezete közvetlenül a tető alsó síkján helyezkedik el, a felülvilágító mellett a tetőt acélgerenda támasztja alá				
Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	mennyezet: stukatúros vakolat		1935	18-20.
<i>a beázások miatt elszíneződött, megrepedezett</i>				
2.	oldalfalak vakolata: meszelt mészvakolat		1935	18-20.
<i>a beázások miatt elszíneződött, megrepedezett</i>				
3.	gázvezetékek és csap		1935 k.	
4.	mennyezeti lámpa: egyszerű, zománcozott lámpaernyő		1935 k.	19.
5.	szerszámos szekrény: egyajtós szekrény		20. sz. első fele	21.

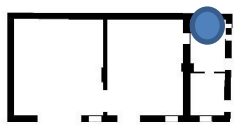
02		alapterület: 43 m ²	méretek: 5,8 x 7,45 m	
műhely		belmagasság: 3,4 m		
Aktuális funkció				
tároló				
Leírás				
nagy méretű, felülvilágított tér, síkmennyezetes, felette padlással kijárat az udvar és a garázs felé, elfalazott bejárat a szolgálati lakás konyha-előtér helyiségéből				
Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	mennyezet		1935	22-24.
<i>a beázások miatt elszíneződött, megrepedezett; régebbi beázások miatt a felülvilágító nyugati felénél hiányos, sérült a vakolat és a mennyezetdeszkázat is hiányos</i>				
2.	oldalfalak vakolata: meszelt mészvakolat		1935	22-25.
<i>a beázások miatt elszíneződött, megrepedezett</i>				
3.	hajópadló		1935	35.
<i>a beázások miatt több helyen hiányos, korhadt – többi része ép</i>				
4.	garázs felőli belső ajtó: kétszárnyú, felül üvegezett vas ajtó, a rácsos tagolású üvegezésen középen csillagszerű motívum	1	1935	25.
5.	konyha-előtér felőli belső ajtó: egyszárnyú felül üvegezett és vas ajtó, a rácsos tagolású üvegezésen középen csillagszerű motívum	1	1935	
6.	gázvezeték és csap: a nyugati falon alul	1	1935 k	34.
7.	munkaasztal: nagy méretű fenyőfa asztal a helyiség közepén	1	1935 k.	36.
8.	munkavédelmi plakát: a garázs felőli ajtó felett	1	1940 k.	26-27.
9.	cégtábla: egykor a sarki üzlet bejárata felett elhelyezett festett vaslemez tábla: „Szutor testvérek műszerész és lakatosüzeme” – szakmai kitüntetés, díj jelzésével	1	1935 k.	37.
<i>rozsdásodik – javítást igényel</i>				

10.	<p>plakátmaradványok:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. a garázs felőli ajtó felett nagy méretű plakát sarka a helyén – Tungsram plakát, több töredéke a helyiségből 2. ugyanott kis méretű papír, sarkai a helyükön vannak 3. a keleti falon, sarka a helyén van, kék-piros színű, további töredéke a helyiségből 4. üres plakáthely a keleti falon, az előzőtől jobbra 	4	1940 k.	28-29-30-31-32.
-----	--	---	---------	-----------------

03		alapterület: 8 m ²	méretek: 2,7 x 3,0 m	
előtér		belmagasság: 2,9 m		
Aktuális funkció				
előtér-konyha				
Leírás				
kis méretű helyiség az épület keleti oldalának közepén, itt nyílik a szolgálati lakás bejárata elfalazott átjáró a műhely felé				
Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	mennyezet: meszelt, stukatúros mészvakolat		1935	42.
2.	oldalfalak vakolata: meszelt mészvakolat		1935	42.
3.	cementlap padló: egyszínű cementlapok		1935	

04		alapterület: 8,5 m ²	méretek: 2,6 x 3,3 m	
szoba		belmagasság: 2,9 m		
Aktuális funkció				
szoba - tároló				
Leírás				
a szolgálati lakás egykori, kis méretű szobája, közvetlen ajtóval az udvarról, valamint az előtér-konyhából, ablak a déli oldalon				

Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	belső ajtó: felül üvegezett fa ajtó	1	1935	
2.	mennyezet meszelt, stukatúros mészvakolat		1935	44.
3.	oldalfalak vakolata : meszelt mészvakolat		1935	43- 44.
4.	hajópadló		1935	
5.	mennyezeti lámpa: egyszerű, zománcozott lámpaernyő	1	1935 k.	44.

05		alapterület: 2,5 m ²	méretek: 0,9 x 2,7 m	
kamra		belmagasság: 2,9 m		
Aktuális funkció				
tároló				
Leírás				
keskeny helyiség a szolgálati lakásban, kis ablakkal az udvar felől				
Történeti értékű anyagok, szerkezetek, beépített berendezési tárgyak, fragmentumok				
sz.	megnevezés, leírás / típus	db.	Datálás	Fotó
1.	mennyezet meszelt, stukatúros mészvakolat		1935	
2.	oldalfalak vakolata : meszelt mészvakolat		1935	
3.	cementlap padló		1935	

3. Mellékletek

3.1. Fotódokumentáció

1. Udvari/déli homlokzat (2019)

2. A garázsajtó és műhelyajtó

3. Az udvari/déli homlokzat nyugati fele

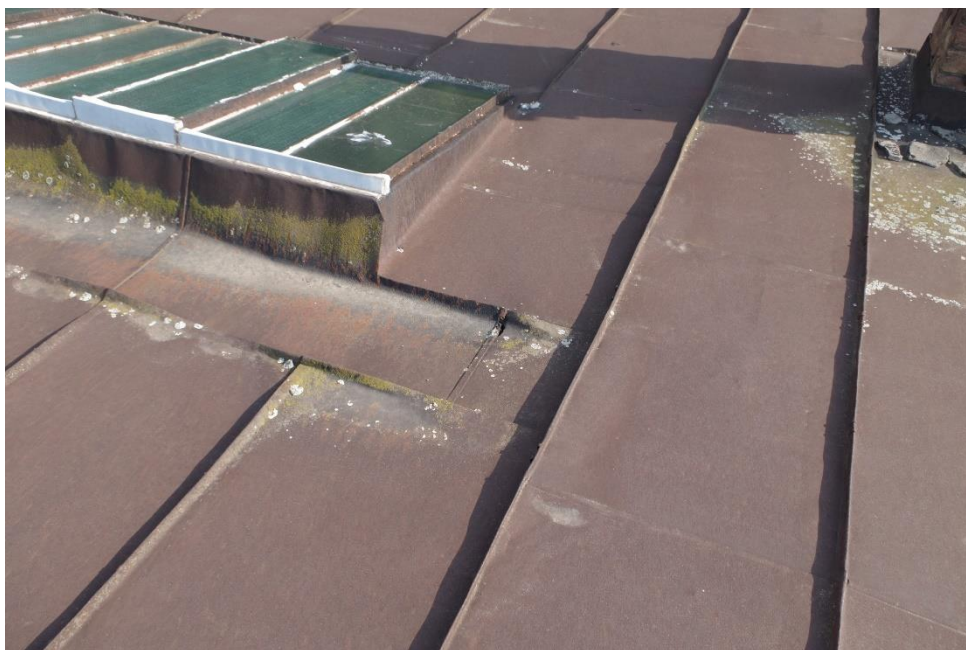
4. Garázsajtó és ablak

5. Eresz

6. A tető és felüvilágítók (2019)

7. A tető részlete

8. A tető az ideiglenes fedéssel, 2023

9. A megmaradt keleti kémény

10. Térdfal, és az északi homlokzat részlet

11. Műhelyajtó (2019)

12. Kovácsolt levéldísz az egyik ajtón

13. A szolgálati lakás ablaka

14. Keleti (oldal)homlokzat

15. A szolgálati lakás bejárati ajtaja

16. A szolgálati lakás konyha-előtér ablaka

17. Nyugati homlokzat

18. A garázs helyiség délkelet felé nézve (2019)

19. A garázs helyiség észak felé nézve (2023)

20. A garázs helyiség délkelet felé nézve (2023)

21. Szerszámos szekrény a garázs helyiségben

22. A műhely helyiség, észak felé nézve

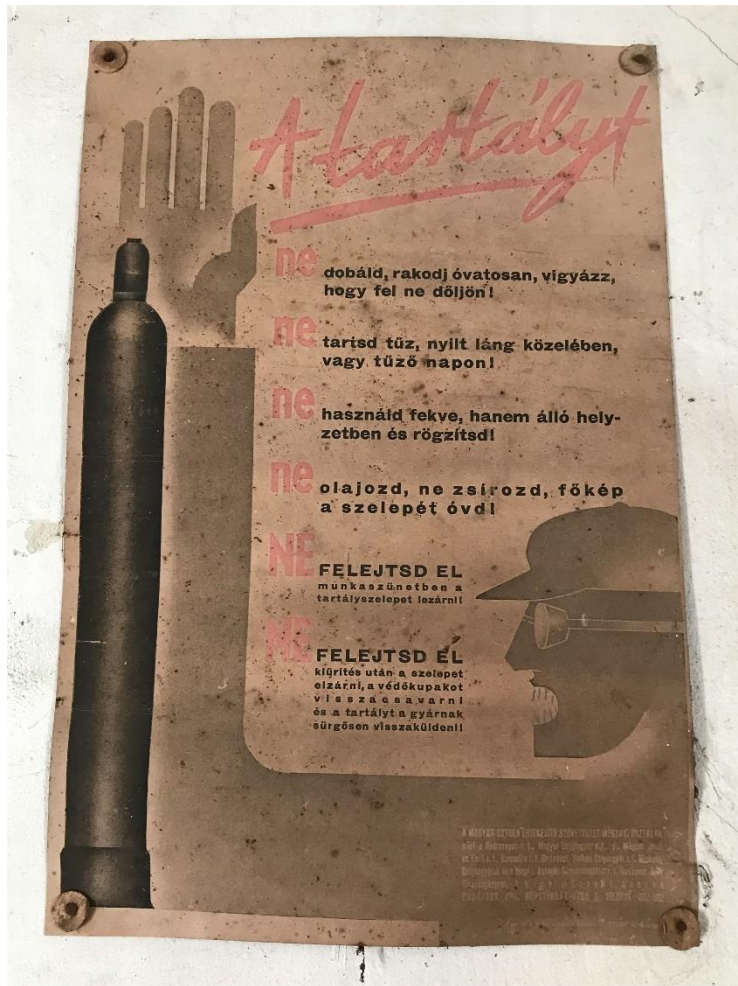
23. A műhely helyiség, dél felé nézve

24. A műhely helyiség, nyugat felé nézve

25. A műhely és garázs közötti ajtó

26. A hegesztő gázpalack használatával kapcsolatos munkavédelmi plakát a műhely falán az 1930-as, 40-es évekből

27. A munkavédelmi plakát részlete

28. Plakátmaradvány a műhely bejárata felett (egykor Tungstram plakát)

29. A Tungsram plakát töredékei a helyiség padlójáról; fent jobbra keleti falon levő plakátmaradvány kék-piros töredéke, vö. 32. kép

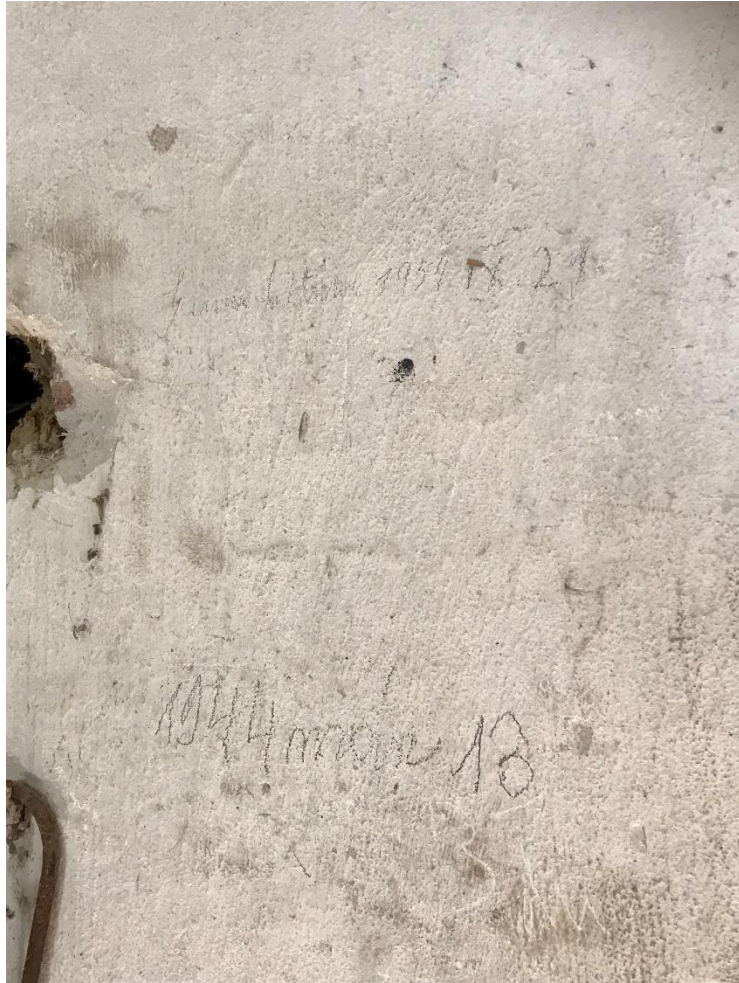
30. Kisebb fali papír maradványa a műhely garázs felőli ajtaja felett

31. A töredék sarokmaradványa

32. Plakáthely a keleti falon, a bal felső sarokban plakátmaradvánnyal, vö. 29. kép

33. Ceruzás falfirka: 1944. március 13.

34. Hegesztő gázcsap a műhely nyugati falán alul

35. A műhely hajópadlójának részlete az udvari ajtónál

36. Munkasztal a műhelyben

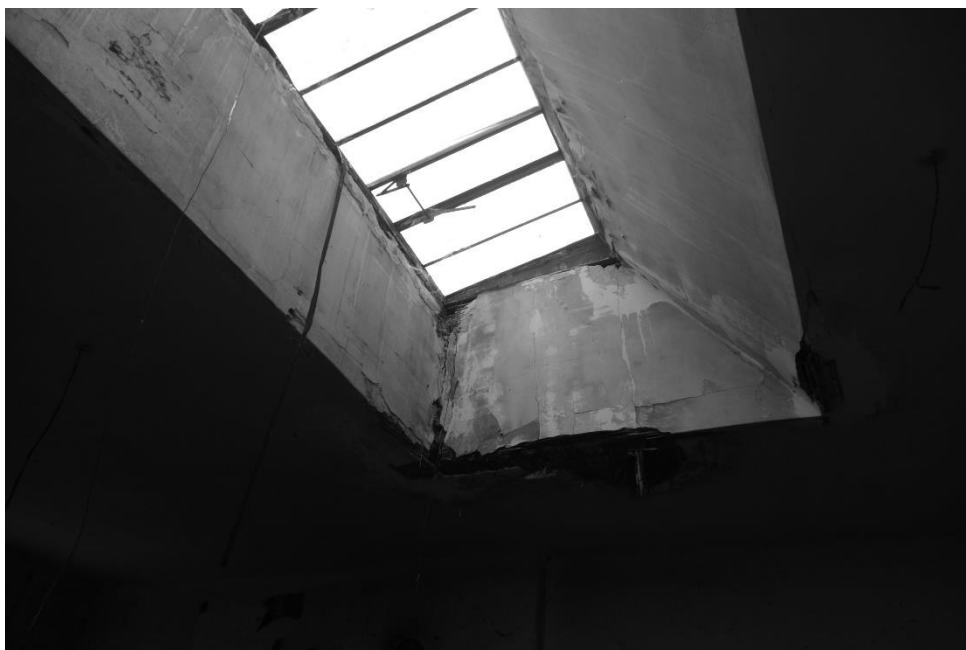
**37. Vaslemezre festett egykori cégtábla az 1930-as évekből, ma a műhelyben:
*„Szutor testvérek műszerész és lakatosüzeme”***

38. Nyomtatott címkék: „Szútor testvérek gépraktára/ Tiszaföldvár /Legjobb kerékpár- varrógép olaj”

39. Tábla az egyik mester-tulajdonos nevével

40. A műhely felülvilágító ablaka

41. A műhely udvari ablaka

42. Az előtér-konyha helyiség

43. A szolgálati lakás lakószobája

44. Mennyezeti lámpa a lakószobában

45. A műhelyben készült zománcozott lap

3.2. Arányos alaprajzi vázlatok, nézetrajzok

3.2.1. Alaprajz, metszet, 1:100

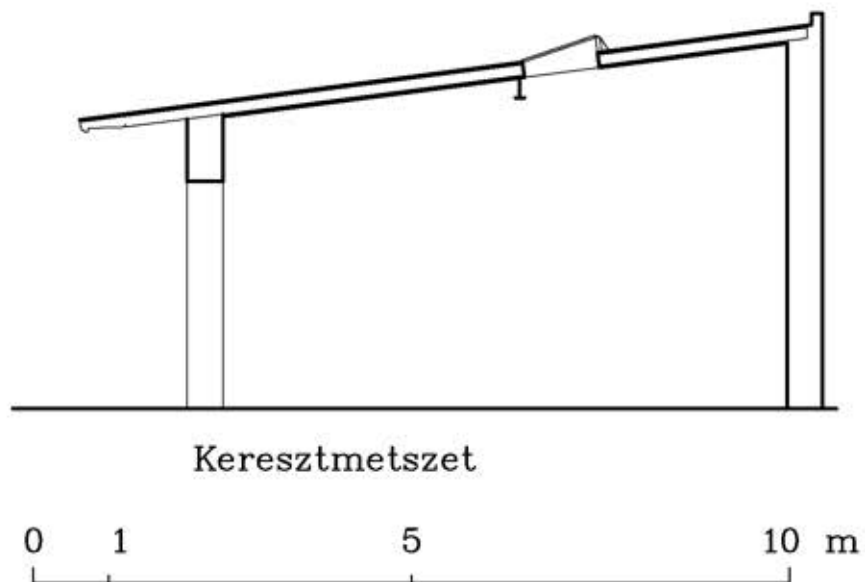
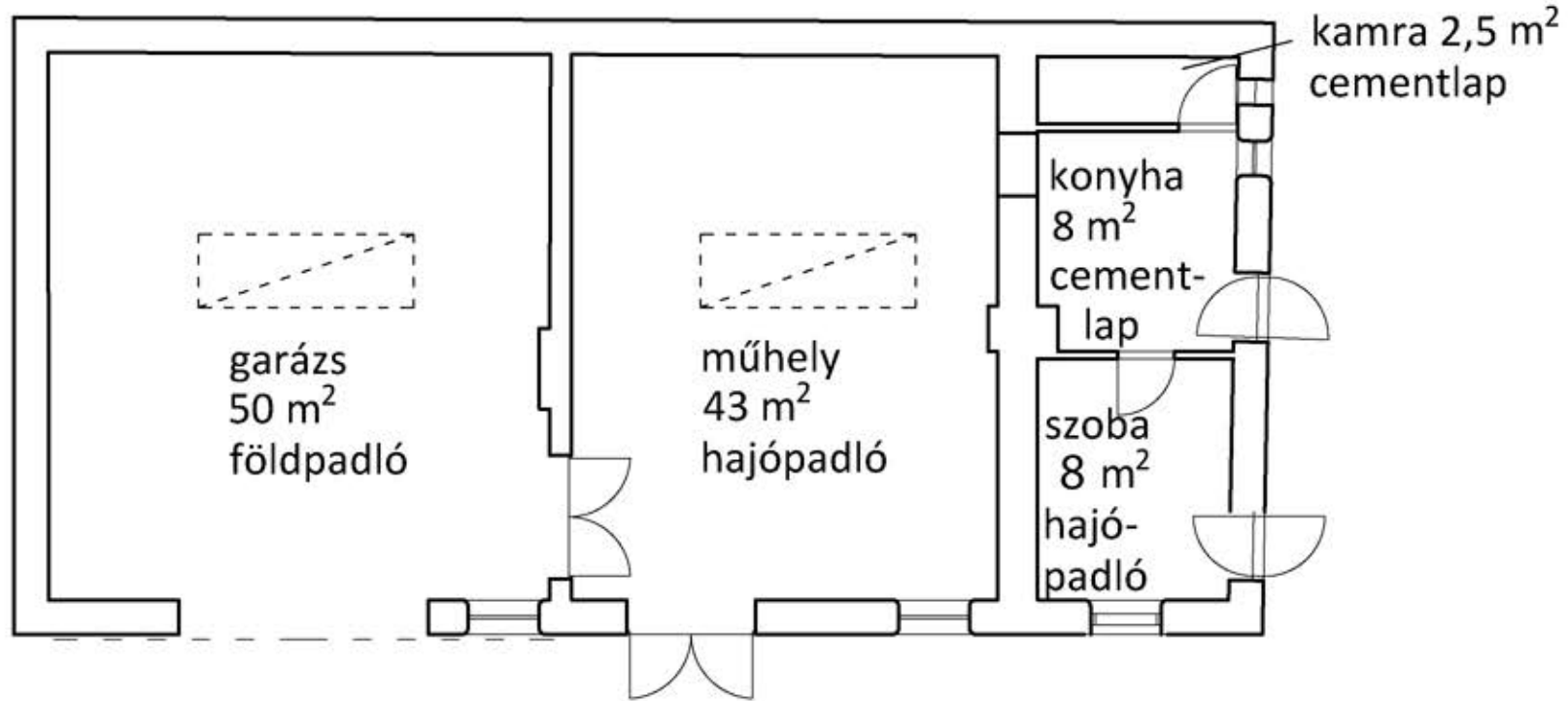
3.2.2. Homlokzatrajzok, 1:100

3.3. Térképkivágat, helyszínrajz

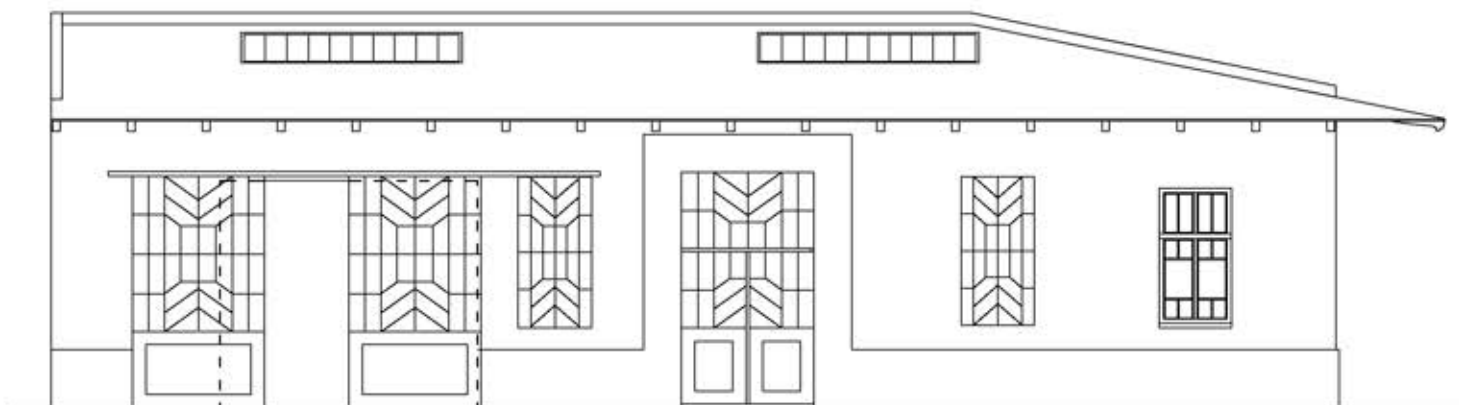
Szabályozási terv Sz2 térképlap, EOv; 1:200

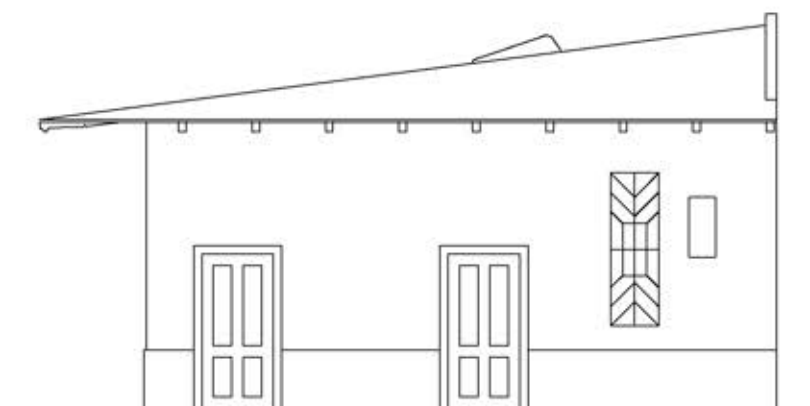
Rác Miklós PhD
műemlékvédelmi szakértő
(műemléki érték dokumentálása – műemléki épületkutatás)
ny. sz. 21-0007

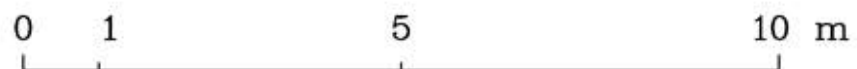
3.2.1.
ALAPRAJZ ÉS
KERESZTMETSZET 1:100

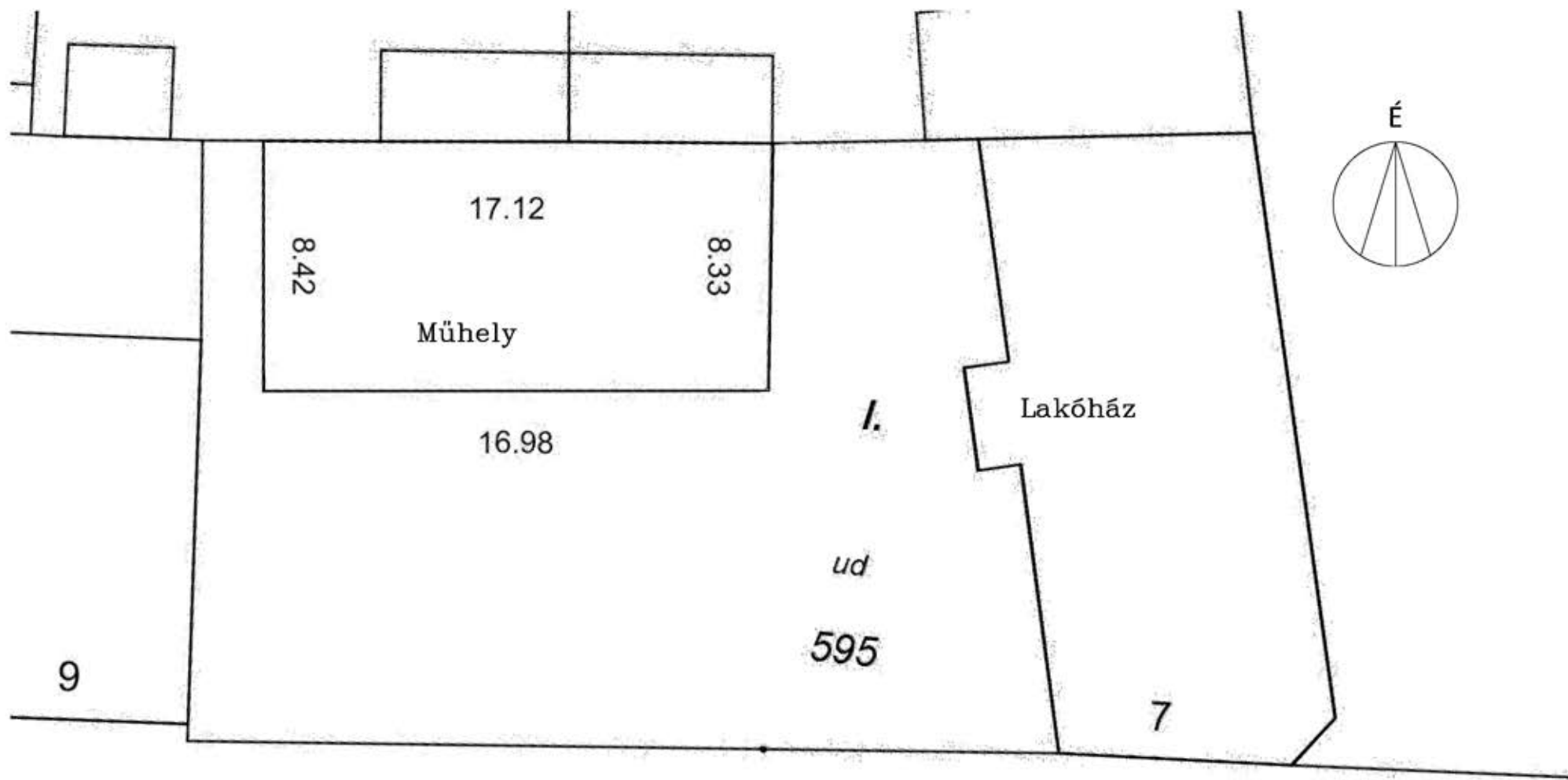
Déli homlokzat

Keleti homlokzat

3.2.2.
HOMLOKZATRAJZOK
1:100

3.3.
HELYSZÍNRAJZ
1:200